

UVODNIK LEADING ARTICLE

DIGITALNA DOBA VPLIVA TUDI NA OBZORNIK ZDRAVSTVENE NEGE

COMPUTER ERA PROMISES ADDITIONAL AVAILABILITY OF THE OBZORNIK ZDRAVSTVENE NEGE

Tekoča periodika je najpogosteje uporabljen način komuniciranja v profesionalni javnosti. Objave v strokovnih časopisih so pomemben vir informacij. Poleg posredovanja informacij je vrednost objav tudi v arhiviranju in shranjevanju informacij in prispevanju v skupno bazo znanja. Časopis avtorjem zagotavlja priznanje, varuje njihove avtorske pravice in z zunanjo recenzijo prispeva k večji kakovosti člankov.

Posamezni časopisi na področju zdravstvene nege in babetstva objavljajo izključno samo izvirne in pregledne znanstvene članke, drugi namenjajo del prostora tudi strokovnim člankom in raznim drugim prispevkom, kot so izkušnje, pobude, pisma bralcev in podobno. Odločitev uredniške politike glede objavljanja določene tipologije člankov je odvisna na eni strani od razvitosti področja oziroma publicističnega potenciala ter na drugi strani od populacije bralcev. Krog bralcev Obzornika zdravstvene nege je širok, v prvi vrsti so to člani Zbornice zdravstvene in babetne nege Slovenije - Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Časopis mora zagotavljati relevantnost oz. primernost prispevkov glede na strukturo bralcev. To postavlja pred uredništvo vrsto dilem, ki terjajo temeljit premislek.

V obdobju zadnjih petih let je v Obzorniku zdravstvene nege objavljenih vse več izvirnih in preglednih znanstvenih člankov (Dornik, 2007), kar sledi cilju, da časopis preraste v znanstveno publikacijo. V novejšem času postajajo znanstveni časopisi orodje za vrednotenje raziskovalne uspešnosti (Adamič, 2000). Kot se za potrebe vrednotenja raziskovalne uspešnosti vodijo bibliografije raziskovalcev, se vodijo tudi bibliografije prispevkov v serijskih publikacijah, tudi le-te so dostopne preko spletne strani Inštituta informacijskih znanosti Maribor (IZUM). S pomočjo mednarodne standardne številke serijske publikacije (International Standard Serial Number - ISSN) lahko spremljamo t. i. tipologijo objavljenih člankov v COBISS.SI (Kooperativni online bibliografski sistem in servisi) oz. t. i. rekapitulacijo po tipologiji; v zavihku Bibliografije prispevkov v serijskih publikacijah je dostopna rekapitulacija tipologij po letih izdaje. Tiskana različica Obzornika zdravstvene nege je od leta 1994 dalje prepoznavna po ISSN 1318-2951 (Razpr. 1).

Razpr. 1. *Rekapitulacija po tipologiji, Obzornik zdravstvene nege (1994-2008*)*.

Table 1. *Recapitulation by typology of document/works, Obzornik zdravstvene nege (1994-2008*)*.

Tipologija	Št. čl.
1.01 - Izvirni znanstveni članek	140
1.02 - Pregledni znanstveni članek	106
1.03 - Kratki znanstveni prispevek	2
1.04 - Strokovni članek	258
1.05 - Poljudni članek	11
1.09 - Objavljeni strokovni prispevek na konferenci	6
1.19 - Recenzija, prikaz knjige, kritika	9
1.20 - Predgovor, spremna beseda	56
1.21 - Polemika, diskusijski prispevek	2
1.22 - Intervju	1
1.25 - Drugi članki ali sestavki	77
Nerazporejeno	2
<u>Skupaj</u>	<u>670</u>

* Za leto 2008 (letnik 42) 4. številka ni vključena.

Ne smemo pozabiti, da je današnji Obzornik zdravstvene nege nadaljevanje Zdravstvenega obzornika, ki je prepoznaven po ISSN-ju 0350-9516 in je izhajal od leta 1967 do 1993.

Z razvojem računalniške in komunikacijske tehnologije so se pojavile nove možnosti širjenja informacij, kar je vplivalo tudi na pojav člankov v elektronski obliki. Časopisi so tako pridobili še en medij za prenos informacij, pri čemer se je spremenil samo način prenosa znanja. Prisotnost časopisa med elektronskimi mediji prispeva k večji prepoznavnosti v široki strokovni javnosti, ki presega nacionalne meje. Prisotnost v strokovni javnosti pa vpliva na večjo preverljivost kakovosti objavljenih del.

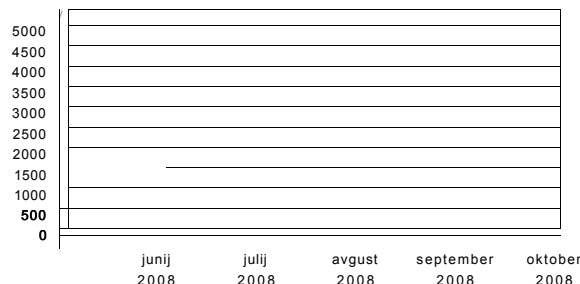
Trenutno so na voljo številne oblikovne različice izdajanja časopisov. Nekateri izhajajo izključno v tiskani verziji, drugi imajo poleg tiskane tudi elektronsko obliko, tretji so izdani zgolj v e-obliki. Znotraj elektronskega prenosa so različne možnosti. V novejšem času se gradi in uporablja predvsem direkten (online) dostop do časopisov. Elektronski časopisi imajo določene prednosti, kot so dostopnost od kjerkoli in kadarkoli, enostavnejše sodelovanje med avtorji in bralci, manjši stroški izdaje (Ludwick, Glazer, 2000).

Obzornik zdravstvene nege želi biti čim bolj prisoten v strokovni in raziskovalni javnosti. Tako smo po-

leg tiskane izdaje pripravili tudi digitalno različico, saj menimo, da v današnjem domačem prostoru potrebujemo oboje. Predhodna prisotnost na spletu le z naslovi člankov, imeni avtorjev, ključnimi besedami in izvlečki se nam je zdela, v duhu pričakovanj današnjega bralca, zelo skromna ponudba v smislu doseganja večje branosti časopisa in tudi večje prepoznavnosti v strokovni in raziskovalni javnosti. Doba digitalizacije vpliva na vsa področja našega življenja in nas spremlja na vsakem koraku, preprosto se ji ne moremo upreti, digitalna doba je dejstvo, je sedanjost. V uredništvu skušamo s skromnimi koraki slediti tej poti. V letu 2008 smo se lotili projekta digitalizacije in arhiviranja časopisa na spletu v obsegu celotnih besedil. Projekt je zahteven tako po načinu kot obsegu dela. Brez informacijskih znanj bi bilo delo težko kakovostno izpeljati. Zaradi obsežnosti gradiva (časopis izhaja neprekinjeno že polna štiri desetletja v najmanj štirih številkah letno) bomo z gradnjo arhiva nadaljevali tudi v prihodnjem letu. Seveda na to vplivajo tudi finančne možnosti. Dela smo se lotili vznese in zagnano in upali na dober odmev. Prvi rezultati so vidni. Prisotni smo tudi v Digitalni knjižnici Slovenije (dLib.si) - spletnem portalu za dostop do digitalizirane kulturne dediščine, znanja in narodovih pisnih zakladov.

Prenovljena spletna stran Obzornika zdravstvene nege (<http://www.obzornikzdravstvenenege.si>) je dostopna od 10. maja 2008. V tem času je stran obiskalo že skoraj 10.000 obiskovalcev (dec. 2008). V statistikah dostopa do strani beležimo dostope s celega sveta, kar nas v uredništvu zelo veseli in nam je v ponos, saj je Obzornik zdravstvene nege edini tovrstni časopis v Sloveniji in tudi z njim si v zdravstveni in babiški negi gradimo svojo prepoznavnost in ugled. Največ obiskovalcev je iz Slovenije, takoj na drugem mestu so obiskovalci iz Združenih držav Amerike. Statistike dostopov do naše spletne strani (Sl. 1) so pokazale strm porast obiskovalcev v septembru in oktobru. Podatki so zbrani na dan 28. 10. 2008.

Na sliki 1 je prikazano število obiskovalcev v prvih petih mesecih po objavi prenovljene domače strani Obzornika zdravstvene nege. Kaže, da je skladno z gradnjo digitalnega arhiva rasla tudi obiskanost spletne strani. Enajst zaključenih letnikov (vključno od 1994 do 2004) je trenutno na voljo v celotnih besedilih. Želja uredništva je, da bi svojim obiskovalcem v digitalnem arhivu ponudili še več starejših letnikov Obzornika zdravstvene nege (dostopen na: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/Vsebina.aspx>) in tako šli v korak s časom in svetovnimi trendi v digitalizaciji. Le tako bi

Sl. 1. Aktivnosti na naši strani po mesecih.

Figure 1. Activities by Month.

lahko čim širšemu krogu bralcev/obiskovalcev ponudili že objavljene zaklade, ki so trenutno skriti na papirju v arhivih ter knjižničnih skladiščih.

V uredništvu se zelo trudimo za uresničevanje teh želja, ki bi slovensko zdravstveno in babiško nego postavilo na višji »digitalni« nivo in nivo svetovnih trendov. Zavedamo se besed Štefana Adamiča (1995): »Ena od temeljnih značilnosti znanstvenega dela je zgodovinska kontinuiteta. Raziskovalci pri svojem delu uporabljajo spoznanja predhodnikov, zato je spremljanje in širjenje znanstvenih dosežkov bistven element vsakega raziskovalnega dela.« Torej, dostopnost že raziskanega na tem področju je ključnega pomena za razvoj in napredek znanstvenoraziskovalnega dela v zdravstveni in babiški negi.

Spomnimo, da je med prvimi v Sloveniji že leta 1970 o raziskovanju v zdravstveni negi spregovorila Stana Kavalič. Poudarila je, da teorijo v zdravstveni negi gradimo na več načinov, med drugim z znanstvenoraziskovalnim delom, ki edino zagotavlja sistem in uspeh (Grbec, 2001).

Literatura

- Adamič Š. Znanstveno informiranje v svetu in pri nas. Raziskovalec. 1995;25(2):21-6.
- Adamič Š, Nekrep FV. Elektronska znanstvena periodika - je danes že jutri? Raziskovalec. 2000;30(1-2):74-5.
- Dornik E. Bibliometrični pregled Obzornika zdravstvene nege. Obzor Zdr N. 2007;41 Suppl. 1:83-92.
- Grbec V. Raziskovanje v zdravstveni negi v preteklosti. In: Klemenc D, Pahor M, eds. Medicinske sestre v Sloveniji. Zbornik člankov s strokovnega srečanja z mednarodno udeležbo. Ljubljana: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije; 2001: 3-6.
- Ludwick R, Glazer G. Electronic publishing: the movement from print to digital publication. Online J Issues Nurs. 2000;5(1):2. Dostopno na: <http://www.nursingworld.org/MainMenuCategories/ANAMarketplace/ANAPeriodicals/OJIN/JournalTopics/ElectronicPublishing.aspx> (7. 12. 2008).

pred. Andreja Mihelič Zajec, viš. med. ses., univ. dipl. org.
Odgovorna urednica Obzornika zdravstvene nege

asist. mag. Ema Dornik, viš. med. ses., prof. zdr. vzg.
Urednica Obzornika zdravstvene nege